

教室における協働を考える ーピア・リーディングの実践と意義ー

舘岡洋子

現在、日本語の教室ではさまざまなかたちで「協働」がデザインされている。教室で行われるこれらの協働的实践の意義は何であろうか。本稿では「ピア・リーディング (peer reading) 」と名づけた対話による協働的な読解活動を通して、教室における「協働」について検討する。

ピア・リーディングは、①読解授業に対する問題提起、②個人の読解過程の解明、③学習観および教育観の転換を背景としている。この活動において、仲間の学習者は、読み手にとって①さまざまな知識を提供するリソースとして、また、②自己を見直す機会を与える対話の相手として、機能していた。とくに第2の役割は自己の理解に揺さぶりをかけるというもので、学習者上大きな意味を持っている。さらに、③他者と協力してものごとを進めるという社会的能力の育成にも貢献すると考えられる。

しかし、いっしょに読むことによっていつも学べるとはかぎらない。理解深化のためには、たえずテキストに戻りながら、仮説（理解）に整合性があるかどうか対話と内省を繰り返し、多角的に検討しなければならない。それには互いに議論が同じ俎上に乗るような工夫や、各自の内省を促す工夫が必要である。

การเรียนรู้แบบเพื่อนช่วยเพื่อน
– การนำ Peer reading มาใช้ในชั้นเรียนและประโยชน์ที่ได้รับ –

TATEOKA Yoko

ปัจจุบันในชั้นเรียนภาษาญี่ปุ่น “การเรียนรู้แบบเพื่อนช่วยเพื่อน” ได้ถูกออกแบบขึ้นมาใช้ในห้องเรียนในหลากหลายรูปแบบ การเรียนรู้ในรูปแบบเช่นนี้มีประโยชน์อะไร บทความนี้จะกล่าวถึง “การเรียนรู้แบบเพื่อนช่วยเพื่อน” ในชั้นเรียนที่ใช้กิจกรรมการอ่านในรูปแบบที่ให้ผู้เรียนสนทนากันเกี่ยวกับเนื้อหาของสิ่งที่อ่าน ซึ่งจะขอตั้งชื่อรูปแบบของกิจกรรมการเรียนรู้แบบนี้ว่า “Peer reading”

ที่มาของ Peer reading นั้นมาจาก 1. การที่ต้องการนำเสนอปัญหาที่พบในชั่วโมงการอ่าน 2. การต้องการไขกระบวนการการอ่านของแต่ละบุคคลให้กระจ่าง 3. การต้องการที่จะเปลี่ยนแปลงทัศนคติที่มีต่อการเรียนการสอน ในกิจกรรมการเรียนการสอนแบบ Peer reading นี้ เพื่อนร่วมเรียนจะทำหน้าที่เป็น 1. แหล่งนำเสนอองค์ความรู้ที่หลากหลาย 2. เป็นคู่สนทนาที่ทำให้เราหันกลับมาทบทวนตนเองอีกครั้งหลังจากการที่ได้พูดคุยกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งบทบาทในข้อ 2. นี้ในทางการเรียนรู้แล้วถือได้ว่ามีความหมายเป็นอย่างยิ่ง เนื่องจากเพื่อนเป็นตัวทำให้ตนเองรู้สึกเอาจริงกับความเข้าใจที่ผ่านมาของตน 3. จากการที่ได้ร่วมมือร่วมแรงกันกับผู้อื่นในการทำสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ทำให้เกิดการเสริมสร้างทักษะการอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคม

แต่ทว่า การอ่านด้วยกันนั้นไม่ได้หมายความว่า จะก่อให้เกิดการเรียนรู้ได้เสมอไป ในการที่จะพัฒนาไปสู่การเข้าใจได้อย่างลึกซึ้งนั้นจะต้องหมั่นกลับมาทบทวนเนื้อหาที่อ่าน หมั่นคิดทบทวนสิ่งที่ได้พูดคุยกับเพื่อนว่าข้อสันนิษฐาน (ความเข้าใจ) นั้นถูกต้องหรือไม่ และหมั่นพิจารณาในหลายๆ แง่มุม นอกจากนี้ จะต้องรู้จักปรับเปลี่ยนหัวข้อที่จะหยิบยกขึ้นมาถกกัน และรู้จักหาหนทางให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ภายในตนเองของแต่ละบุคคลด้วย

第二言語としての日本語教育再考

佐久間勝彦

地理的・文化的に日本に近いタイでは、日本語の学習が進学や就職・昇進にプラスになるなど、ある種の“実益”が認められるが、その“実益”の蔭に第二外国語学習の素晴らしさが少し隠れてしまっているかもしれない。“実益”につながらないトンガやポーランドにおける日本語教育の例は外国語学習には「考え方や感じ方などが自分と異なる人と接することを喜び、自分以外のものやことに興味を持つことを楽しいと感じる気持ち」や、「知らないことやものについて知りたい、もっと高いところへ行きたいという純粋な知的好奇心を満たす」という素晴らしい一面があることを思い出させる。外国語教授法の変遷により、今は教師には学習活動の「協力者」や「助言者」としての役割が求められる時代になっている。また、外国語教育を通じて「開発教育」につながり、「共生」を実現する人を育むためには「強い力」や「厳しさ」より「優しさ」や「寛容」というアプローチ、「自分と異なる人と助け合って行う」という過程を大切にする姿勢が必要であろう。私達外国語教師は外国語学習に“実益”の有無にかかわらず貴重な意義が多くあることを再確認すべきではないだろうか。

การย้อนมองการศึกษาภาษาญี่ปุ่นในฐานะภาษาต่างประเทศภาษาที่ 2

SAKUMA Katsuhiko

ประเทศไทยมีความใกล้เคียงกับญี่ปุ่นทั้งในแง่ภูมิศาสตร์และวัฒนธรรม จึงเป็นที่ยอมรับกันว่าการศึกษาภาษาญี่ปุ่นมี “ผลประโยชน์” ต่อการศึกษาที่สูงขึ้น การทำงาน การเลื่อนตำแหน่งหน้าที่การงาน แต่ภายใต้ “ผลประโยชน์” นั้น อาจจะทำให้เรามองไม่เห็นความพิเศษของภาษาต่างประเทศภาษาที่ 2 ที่ซ่อนอยู่ก็ได้ ตัวอย่างการศึกษาภาษาญี่ปุ่นในประเทศของกัมพูชาและประเทศโปแลนด์ที่ไม่เกี่ยวข้องกับ “ผลประโยชน์” นั้น ทำให้นึกถึงความพิเศษในการเรียนภาษาต่างประเทศเป็นต้นว่า “ความปิติยินดีจากการที่ตนเองได้เรียนรู้วิธีการคิด สามารถพูดคุยกับคนแปลกหน้าได้” “ความรู้สึกสนุกสนานไปกับความสนใจที่อยากจะเรียนรู้ในสิ่งต่างๆ นอกเหนือจากตนเอง” “การเติมเต็มให้กับความกระตือรือร้นในการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความรู้ความสามารถในสิ่งที่ตนเองอยากเรียนรู้” ในปัจจุบันเป็นยุคสมัยที่มีการเรียกร้องให้ครูมีบทบาทในฐานะ “ผู้ให้ความร่วมมือ” “ผู้ให้คำแนะนำคำปรึกษา” ในการเรียนการสอน ตามการเปลี่ยนแปลงของวิธีการสอนภาษาต่างประเทศ ยิ่งกว่านั้นความสำคัญของกระบวนการ “การช่วยเหลือซึ่งกันและกันระหว่างตนเองกับผู้อื่น” วิธีการที่ใช้ “ความอ่อนโยน” “ความอะลุ่มอล่วย” มากกว่าการใช้ “ความรุนแรง” “ความเข้มงวด” ในการปลูกฝังให้ความรู้แก่ผู้ที่มีชีวิตอยู่ร่วมกัน อันเชื่อมโยงกับ “การศึกษาที่มุ่งเน้นให้เกิดการพัฒนา” โดยผ่านการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศนั้นเป็นสิ่งที่จำเป็น ในฐานะที่พวกเราเป็นครูสอนภาษาต่างประเทศจึงควรที่จะต้องใคร่ครวญถึงความหมายอันมีคุณค่าซึ่งไม่เกี่ยวข้องกับการมีหรือไม่มี “ผลประโยชน์” ในการศึกษาภาษาต่างประเทศกันอีกครั้งหนึ่ง

願望文におけるガとヲの使い分けについて

米澤 優

本稿では、「水が／を飲みたい」のような願望文におけるガとヲの使い分けについて、意味的な観点から考察を行った。願望文が表す事態には、＜自然発生的欲求＞と＜理性的判断に基づく願望＞があり、これらは連続的なものであると考える。自然発生的欲求と捉えられやすい場合に、最もガが選択されやすく、話者の意図が少しでも入ると、ヲが選択される。そのため、ガが用いられない条件として、新たに＜話者の意図が入る場合＞という条件を加えることを提案した。先行研究で挙げられているガが用いられにくい意味的な条件に抵触している場合などでも、文脈や副詞などで自然発生的欲求であることが明示されれば、ガの許容度は増す。自然発生的欲求であると解釈しやすいこと、話者の意図が入らないことが、ガの選択に大きな影響を与えていることを示した。

On Choosing between *Ga* and *O* in Desiderative Constructions

YONEZAWA Yu

This paper examines the choice between the case particles *ga* and *o* in desiderative constructions, e.g. (*Watashi ha*) *mizu ga/ o nomitai* ‘I want to drink water’, from the semantic viewpoint. It is claimed that desiderative constructions express “spontaneous desire” and “hope arising from the speaker’s rational thinking”, and that these are on a continuum. *Ga* is chosen when it is easy to interpret as a spontaneous desire, and *o* is chosen when interpreted as a hope arising from the speaker’s rational thinking. That is, when there is the speaker’s intention, *o* is chosen. Thus this paper proposes to add this as a semantic condition that *ga* is difficult to use, and shows that this condition affect the strongest among the semantic conditions on choosing between *ga* and *o*.

暗記を主軸とした授業システムの開発

—5 学期間の作文能力の変化—

池田 隆

学生に対する教育効果は、教師の資質や経験などに大きく影響を受けるが、ウボンラチャタニ大学には若い教師しかいない。また、学生の能力は、個々の学生により大きな差があり、同じ副専攻課程を終了してもほとんど会話が成立しない学生も見られた。

そこで、筆者は、教師の質に左右されず、また、副専攻を終了した学生のレベルを一定以上の水準に保つシステムの開発を目指すこととした。その手始めとして、学生にほぼ毎週小テスト（暗記テスト）を課し、その成果を学生が書いた作文に求めることとした。

その結果として、週当たりの自主学習時間数が 4.1 時間から、16.2 時間へと増加し、学生の作文能力も向上した。

しかし、学生の負担が大きすぎるため、今後の課題は、負担を減らし、定着の完成度を高めるという方向性で開発を進めていく計画である。

การพัฒนาระบบการเรียนการสอนที่เน้นหลักการท่องจำ

– ความเปลี่ยนแปลงด้านทักษะในการเขียนของผู้เรียนตลอดระยะเวลา 5 ภาคการศึกษา –

IKEDA Takashi

ความสามารถด้านการสอนและประสบการณ์ของผู้สอนนั้นมีผลอย่างมากต่อผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาของผู้เรียน แต่ทั้งนี้ กรณีของมหาวิทยาลัยอุบลราชธานีนั้นอาจารย์ผู้สอนส่วนใหญ่เป็นบุคลากรรุ่นใหม่ที่ยังมีอายุน้อย และยิ่งไปกว่านั้น ความสามารถในการเรียนของนักศึกษาแต่ละคนก็มีความแตกต่างกันเป็นอย่างมาก โดยพบว่านักศึกษบางคนไม่สามารถพูดสนทนาได้ตอบได้แม้จะเรียนจบหลักสูตรวิชาโทเหมือนกัน

ดังนั้น ผู้เขียนจึงมุ่งศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาระบบการเรียนการสอนเพื่อยกระดับความสามารถของนักศึกษาที่เรียนจบหลักสูตรวิชาโทให้สูงขึ้นกว่ามาตรฐานโดยไม่มุ่งประเด็นศึกษาไปที่คุณภาพของครูผู้สอน โดยในขั้นแรก ได้จัดให้มีการสอบย่อย (สอบท่อง) ในเกือบทุกสัปดาห์และดูประสิทธิภาพที่ได้จากงานเขียนของนักศึกษา

大学入試受験者の助詞の誤答率に関する研究

Pranee JONGSUTJARITAM

本研究の目的は、タイ国 2002～2004 年度大学入試日本語試験及び日本語を選択した 13, 267 名の受験者の試験分析結果を研究、中等学校レベルの初級日本語学習者に多く見られた助詞の誤用を考察、分類、分析、そして、対策方法を考察することである。

大学入試試験問題 6 部及びその試験分析結果 6 部を分析したところ、次のような結果となった。助詞についての問題 39 問 15 個の中で、「でも」が最も誤答率が高く 80% 「へ」が最も誤答率が低く 34% となった。なお、誤答率の高いものから並べると、「でも」「の+か」「は」「しか」「を」「も」「で」「から」「まで」「に」「では」「ので」「が」「と」そして、「へ」となり、多くはほかの助詞との混乱誤用である。

助詞は初級日本語学習者、特に、高校生の大きな支障であることが分った。タイにおける中高等日本語教育を向上させるには、教師がこの問題を認識し、学習者の習得を助けるため、助詞の教授時間を増やし、また、大学では初級の助詞がある程度定着してから、中級文法に入るべきである。なお、本研究報告書の付録にも初級日本語助詞の使い方のまとめ及び練習問題を掲載しておいたので併せて参照されたい。

คำช่วยที่เป็นปัญหาสำหรับผู้สอบคัดเลือกบุคคลเข้าศึกษาต่อในสถาบันอุดมศึกษา

ปราณี จงสุจริตธรรม

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาวิเคราะห์คำช่วย (Particle) ที่เป็นปัญหาสำหรับผู้เรียนภาษาญี่ปุ่นขั้นต้นระดับมัธยมศึกษาตอนปลายและหาแนวทางแก้ไข โดยศึกษาจากข้อสอบและผลการวิเคราะห์ข้อสอบคัดเลือกบุคคลเข้าศึกษาต่อในสถาบันอุดมศึกษาปีการศึกษา 2545-2547 วิชาภาษาญี่ปุ่น จำนวนอย่างละ 6 ฉบับของผู้เข้าสอบทั้งสิ้น 13,267 คน

ผลการวิจัยพบว่า จากข้อสอบทั้งหมด 6 ฉบับ มีข้อสอบที่ถามเกี่ยวกับคำช่วยทั้งสิ้น 39 ข้อ 15 ตัว คำช่วยที่ผู้เข้าสอบใช้ผิดมากที่สุดถึงร้อยละ 80 ได้แก่ คำช่วย でも และคำช่วยที่ใช้ผิดน้อยที่สุดร้อยละ 34 ได้แก่ คำช่วย へ เมื่อเรียงลำดับคำช่วยทั้ง 15 ตัวจากที่ผิดมากไปหาผิดน้อย ได้แก่ でも, の+か, は, しか, を, も, で, から, まで, に, では, ので, が, と และ へ โดยใช้สับสนกับคำช่วยอื่นๆ

จากผลการวิจัยนี้ทำให้ทราบแน่ชัดว่า คำช่วยเป็นสิ่งที่ปัญหาอย่างยิ่งสำหรับผู้เรียนภาษาญี่ปุ่นขั้นต้นโดยเฉพาะนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ถ้าหากจะพัฒนาการเรียนการสอนภาษาญี่ปุ่นขั้นต้นในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายและระดับมหาวิทยาลัย ผู้สอนควรจะต้องทราบถึงปัญหานี้และหาแนวทางแก้ไขโดยเน้นการสอนคำช่วยมากขึ้นและพยายามให้นักเรียนเข้าใจและใช้ได้ถูกต้อง และในระดับมหาวิทยาลัยควรปูพื้นฐานความรู้เรื่องคำช่วยให้ผู้เรียนอีกครั้งให้เข้าใจถูกต้องก่อนนำไปสู่การเรียนการสอนในระดับที่สูงขึ้น อนึ่ง จากผลการวิจัยนี้ผู้วิจัยได้จัดทำสรุปคำช่วย วิธีใช้ และแบบฝึกหัดในระดับขั้นต้นไว้ด้วย

タイ人学習者に対する日本語学習活動の指導提案

Napasin PLAENGORN

タイ人学習者に対する日本語学習活動は生まれ育った自文化環境の中で行われ、日本社会の中で行われるわけではない。よって、タイでの学習活動では学習言語を理解することと共に社会・文化などを学ぶことを支援することが重要である。また、クラス内・外学習活動では言語学習方法・ストラテジーと学習目標に配慮しなければならない。それによって初めて効果的にコミュニケーション能力を伸ばすことができる。

学習者に一番あった良い教授法を使わなければならないこと以外に、教師は熱意を持って授業を行い、学習者と良い人間関係を築き、学習者のニーズ・目標にあったクラス内・外活動を計画しなければならない。これらは言語の学習における学習者の意欲に強く影響する。同時に学習者の興味と学習ニーズに合わせるために学習活動を柔軟に行うことが重要である。

แนวการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาญี่ปุ่นแก่ผู้เรียนชาวไทย

นภสินธุ์ แผลงศร

การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาญี่ปุ่นแก่ผู้เรียนชาวไทยซึ่งมิได้เกิดหรือเติบโตอยู่ในสังคมญี่ปุ่นโดยตรงนั้น กิจกรรมการเรียนการสอนทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียน ต้องดำเนินไปตามหลักกระบวนการเรียนรู้ภาษาและวัตถุประสงค์ของบทเรียนซึ่งต้องวางแผนอย่างเป็นขั้นตอน เพื่อเสริมสร้างความเข้าใจภาษาควบคู่ไปกับการเรียนรู้ด้านสังคมและวัฒนธรรมอันจะทำให้สามารถใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารได้อย่างสัมฤทธิ์ผล

นอกจากต้องรู้จักเลือกใช้วิธีสอนที่ดีและเหมาะสมกับความสามารถของผู้เรียนแล้ว ความมุ่งมั่นในการสอน ความเป็นกันเองกับผู้เรียน การสร้างกิจกรรมที่สอดคล้องกับเป้าหมายและความต้องการของผู้เรียน มีผลต่อการเรียนรู้อย่างมหาศาลซึ่งมีผลต่อความตั้งใจของผู้เรียนเป็นอย่างยิ่ง ขณะเดียวกันกิจกรรมการเรียนการสอนต้องมีลักษณะยืดหยุ่นเพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการและความสนใจของผู้เรียน

日本語とタイ語の発音に関する対照研究

Asadayuth CHUSRI

タイ人学習者は、日本語学習の困難点として、日本語の子音、母音、アクセントに関する発音の問題を掲げている。一つの原因は、母語の干渉である。本稿では、日本語とタイ語の発音体系を対照し、どのような相違点があるのかを明らかにした。分析方法として、発音の規則を、音節レベル、単語レベル、文レベルに分けて、対照を行った。

音節レベルの差異、タイ語にない子音、拗音にある短母音、日本語で拍とされる末子音があるということが分かった。単語レベルでは、日本語のアクセントはタイ語の声調に似通っているが、日本語の多くの単語に用いられる平板型のアクセントの発音は、タイ人にとって困難である。タイ語には、短母音の発音の制限があるからである。一方、頭高型は、タイ人学習者にとって他の型より発音しやすいと予測できる。文レベルでは、日本語にはタイ語よりイントネーション型が多いということが分かった。

การศึกษาเปรียบเทียบการออกเสียงภาษาญี่ปุ่นและภาษาไทย

อัษฎายุทธ ชุศรี

นักเรียนไทยมีปัญหาในการออกเสียงภาษาญี่ปุ่นในเรื่องของเสียงพยัญชนะ สระ และระดับเสียง สาเหตุส่วนหนึ่งมาจากการรบกวนของภาษาแม่ งานชิ้นนี้จึงทำการศึกษาเปรียบเทียบระบบการออกเสียงของภาษาญี่ปุ่นและภาษาไทยว่ามีส่วนใดแตกต่างกันบ้าง โดยแบ่งระบบการออกเสียงเป็น 3 ระดับ คือ ระดับพยางค์ ระดับคำ และระดับประโยค และหาความแตกต่างในหลักเกณฑ์การออกเสียงของทั้งสองภาษา

ในระดับพยางค์พบว่าเสียงพยัญชนะบางตัว เสียงสระเสียงสั้นในสระประสม และเสียงพยัญชนะท้ายที่ภาษาญี่ปุ่นถือเป็นหนึ่งหน่วยเสียง (Molar) บางตัวไม่มีในภาษาไทย ในระดับคำพบว่าระดับเสียงของภาษาญี่ปุ่นสามารถเทียบเคียงกับเสียงวรรณยุกต์ในภาษาไทยได้ โดยระดับเสียงแบบ heiban ซึ่งเป็นระดับเสียงของคำทั่วไปในภาษาญี่ปุ่นออกยากสำหรับคนไทย เนื่องจากภาษาไทยมีข้อจำกัดเรื่องเสียงพยางค์สั้น และระดับเสียงแบบ atamadaka มีแนวโน้มที่นักเรียนไทยจะออกได้ง่ายกว่าแบบอื่นๆ ในระดับประโยคพบว่าภาษาญี่ปุ่นมีน้ำเสียงที่หลากหลายมากกว่าภาษาไทย

日本語コースにおける「学期・中間テスト」の役割と意義について —教師・学習者の双方への有効なフィードバックを求める視点に立って—

森 康眞

本稿の目的は、筆者が勤務する大学での日本語コース・シラバス／カリキュラムの全面的改定に伴う「旧コース」から「新コース」への段階的移行の中で開講された日本語科目の定期試験である「中間テスト」の「平均得点」の低下を契機に、その得点の低下要因と併せて「中間テスト」それ自体を筆者なりに考察することである。この「中間テスト」の「トータルな捉え直し」を進めるに際しては、言語テスト理論の科学的・統計的手法を利用しつつ、また、教育学の評価法の知識を援用しつつ検討を進めた。具体的には、中間テストの多面的検討、中間テストの得点結果の処理と解釈、得られた分析結果の評価方法である。この評価方法については、中間テストが果たす役割である「形成的評価」に着眼した。この「形成的評価」における「教師・学習者への双方向的評価」の視点に立てば、「中間テスト」は「教師の指導と学習者の学習」の双方への有効的なフィードバックを可能にする役割と意義を持ち、「双方向的評価」を確立する必要性を感じた。

บทบาทและความสำคัญของแบบทดสอบกลางภาคเรียนในรายวิชาภาษาญี่ปุ่น :
การศึกษาเพื่อประสิทธิภาพของผลทั้งจากผู้สอนและผู้เรียน

MORI Yasumasa

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์แบบทดสอบกลางภาคเรียนซึ่งมีผลในเชิงลบในแง่ของระดับคะแนนเฉลี่ยอยู่ในเกณฑ์ต่ำกว่าเดิม แบบทดสอบกลางภาคเรียนดังกล่าวเป็นแบบทดสอบกลางภาคเรียนตามปกติในรายวิชาภาษาญี่ปุ่น โดยวิเคราะห์จากรายวิชาแรกๆ ไปยังรายวิชาที่มีเนื้อหาบทวนเนื้อหาวิชาทั้งหมดของหลักสูตรใหม่ในรายวิชาภาษาญี่ปุ่น ณ มหาวิทยาลัยศรีปทุมซึ่งผู้เขียนเองปฏิบัติหน้าที่อยู่ ผู้เขียนได้วิเคราะห์แบบทดสอบกลางภาคเรียนทั้งหมด โดยใช้วิธีการทางวิทยาศาสตร์และความรู้ในเรื่องสถิติของทฤษฎีการประเมินผลความรู้ทางการใช้ภาษา รวมทั้งใช้ความรู้ในเรื่องการประเมินผลการเรียนรู้ในวิชาชีพครู วิธีการดังกล่าว กระทำโดยการวิเคราะห์ การแปลผลคะแนนจากแบบทดสอบกลางภาคเรียนในแง่มุมต่างๆ เป็นรายข้อและรายบุคคล ในการประเมินผลการเรียนรู้ ผู้เขียนได้พิจารณาถึงบทบาทของแบบทดสอบกลางภาคเรียนโดยวิเคราะห์ตัวผู้เรียนและตัวผู้สอนเองด้วย ซึ่งนับเป็นการประเมินผลโดยการพิจารณาทั้งฝ่ายผู้เรียนและฝ่ายผู้สอน พบว่า ผลจากการวิเคราะห์แบบทดสอบกลางภาคเรียน มีบทบาทสำคัญเป็นอย่างยิ่งที่จะนำไปสู่ประสิทธิภาพทั้งทางด้านการสอนและการเรียนรู้ ผู้เขียนได้เสนอว่ามีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการประเมินผลการเรียนรู้โดยพิจารณาทั้งจากตัวผู้สอนและตัวผู้เรียน

「ラチャパットの観光学科のための観光日本語用シラバス」作成について

長町聡子・中村 照・松原 昭・山川紀子

本稿は、ラチャパットの日本語教師がラチャパットの観光学科の学生のための観光日本語用シラバスを作成した実践報告である。

観光日本語は、初級レベルの学生には難しい内容である。そのため、選択科目として日本語を学習している観光学科の学生がそのまま使用できる観光日本語の教科書がほとんどないのが現状である。これは、どのラチャパットでも共通の問題であるので、ラチャパットの学生のための観光日本語用シラバスを開発することにした。

内容は、作成の経緯、作成方法、シラバスの使い方、使用状況調査アンケート結果、実践報告の5項目である。実践報告では、このシラバスを使用して行った観光学科の授業と、このシラバスを日本語主専攻の学生用に変更して行った授業の2つを報告する。

観光学科だけではなく、日本語主専攻の授業でもこのシラバスを是非使用していただきたい。

การจัดทำ “เนื้อหาวิชาภาษาญี่ปุ่นเพื่อการท่องเที่ยวสำหรับนักศึกษา
สาขาวิชาอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวของ มหาวิทยาลัยราชภัฏ”

NAGAMACHI Satoko, NAKAMURA Teru,
MATSUBARA Teru, YAMAKAWA Noriko

รายงานฉบับนี้เป็นรายงานการปฏิบัติจริงจากการที่อาจารย์ผู้สอนวิชาภาษาญี่ปุ่นของมหาวิทยาลัยราชภัฏได้ร่วมกันจัดทำเนื้อหาวิชาภาษาญี่ปุ่นเพื่อการท่องเที่ยวขึ้นสำหรับนักศึกษาวิชาเอกอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวของมหาวิทยาลัยราชภัฏ วิชาภาษาญี่ปุ่นเพื่อการท่องเที่ยวนั้นมีเนื้อหาที่ยากเกินไปสำหรับนักศึกษาที่มีความรู้ภาษาญี่ปุ่นขั้นต้น ดังนั้น นักศึกษาวิชาเอกอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวซึ่งเรียนภาษาญี่ปุ่นเป็นวิชาเลือก จึงไม่มีตำราวิชาภาษาญี่ปุ่นเพื่อการท่องเที่ยวที่จะใช้ได้อย่างเหมาะสม

ปัญหาดังกล่าวนี้เป็นปัญหาที่มหาวิทยาลัยราชภัฏทุกแห่งประสบร่วมกัน ดังนั้น จึงได้มีการปรับปรุงเนื้อหาวิชาภาษาญี่ปุ่นเพื่อการท่องเที่ยวสำหรับนักศึกษาของมหาวิทยาลัยราชภัฏขึ้นมา

รายละเอียดได้แบ่งเป็น 5 หัวข้อ ได้แก่ ความเป็นมาของการจัดทำ วิธีการดำเนินการ วิธีการใช้ ผลสรุปจากแบบสอบถามเกี่ยวกับการใช้และรายงานการปฏิบัติจริง ในรายงานการปฏิบัติจริงนั้น ได้แยกออกเป็น 2 ประเด็น คือ การเรียนการสอนของสาขาวิชาอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวที่ใช้เนื้อหาวิชานี้ และการเรียนการสอนที่ใช้เนื้อหาวิชานี้กับนักศึกษาวิชาเอกภาษาญี่ปุ่นโดยมีการเปลี่ยนแปลงรายละเอียดเล็กน้อย

เนื้อหาวิชานี้ไม่เพียงแต่จะใช้กับสาขาวิชาอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวเท่านั้น แต่ยังมีผลประโยชน์ที่จะใช้ในการเรียนการสอนกับนักศึกษาวิชาเอกภาษาญี่ปุ่นอีกด้วย

コンケン大学における日本の大学との合同プロジェクトの試み

坪根由香里

本稿は、コンケン大学教育学部の日本語学習者と教授法を学んでいる日本人大学生との合同プロジェクトの報告である。プロジェクトは、電子メール交換と日本語学習者によるプロジェクトワークを日本人大学生が評価するという2つの方法で行った。

学期終了時のアンケートの結果、電子メール交換、プロジェクトワークとも勉強したことを実際に使うことで日本語学習者の動機付けに役立つことがわかった。電子メールでは日本人のいない環境の学習者が日本人に触れるいい機会となり、またプロジェクトワークでは新しい言葉が勉強できたこと、一つのを完成した達成感が肯定的評価となっていた。しかし、文字化けや日本語が使えるコンピュータが少ないことなどからメール交換が積極的に行えなかった人もいた。一方、日本人大学生の方も、実際の日本語学習者の書く文、話す言葉に触れ、どのような間違いをするかを理解できたこと、また異文化に触れられたことは大きな意義があったことがわかった。

เรื่องโครงการนำร่องในความร่วมมือระหว่างมหาวิทยาลัยขอนแก่นและมหาวิทยาลัยในประเทศญี่ปุ่น

TSUBONE Yukari

รายงานฉบับนี้เป็นรายงานโครงการสำหรับผู้เรียนภาษาญี่ปุ่นมหาวิทยาลัยขอนแก่นและนักศึกษาในประเทศญี่ปุ่นที่กำลังศึกษาการสอนภาษาญี่ปุ่น โครงการนี้มีสองวิธีการ หนึ่งคือ การโต้ตอบทางอีเมลระหว่างนักศึกษาไทยและนักศึกษาญี่ปุ่น สองคือ การให้นักศึกษาญี่ปุ่นประเมินการนำเสนอรายงานเป็นภาษาญี่ปุ่นของนักศึกษาไทย

ผลที่ได้จากการตอบแบบสอบถามที่ทำในปลายปีการศึกษา พบว่าทั้งสองวิธีการล้วนให้ประโยชน์และสร้างแรงจูงใจ การโต้ตอบทางอีเมลทำให้นักศึกษาผู้ที่ไม่ได้อยู่ในสภาพแวดล้อมที่มีชาวญี่ปุ่นได้มีโอกาสมีประสบการณ์จริงกับชาวญี่ปุ่น การประเมินการนำเสนอรายงานมีผลเป็นบวก เพราะนักศึกษาไทยได้เรียนรู้คำศัพท์ใหม่และรู้สึกมั่นใจที่ได้ทำงานสำเร็จ แต่นักศึกษาบางคนไม่สามารถติดต่อทางอีเมลอย่างได้ผล เนื่องจากปัญหาทางเทคนิคที่ทำให้นักศึกษาญี่ปุ่นอ่านอีเมลไม่ได้ นักศึกษาญี่ปุ่นได้รับประโยชน์จากโครงการเช่นกันเพราะได้เห็นการใช้ภาษาญี่ปุ่นในการพูดและเขียน และยังเห็นข้อผิดพลาดในการใช้ภาษาของผู้เรียน นอกจากนี้ นักศึกษาญี่ปุ่นยังได้เรียนรู้วัฒนธรรมของผู้เรียนด้วย

ビデオレタープロジェクトがもつ学習の可能性

大橋由希

タマサート大学教養学部日本語学科では、3年生対象の「日本語聴解・会話」の授業の一環として、「ビデオレタープロジェクト」を実施した。「ビデオレタープロジェクト」とは、日本語による大学や街の紹介、及び、メッセージをビデオ撮影し、海外の大学と交換することで、学習者に伝達手段としての日本語・日本語非母語話者同士の接触場面で使用される日本語を体験させようというプロジェクトである。

本稿では、本プロジェクトの概要を記すとともに、本プロジェクトに潜在する学習の可能性について考察する。考察の結果、「協働的な学習の構築」「プロジェクトに埋め込まれた学習」「学習コミュニティの形成」という3つの学習の社会的側面が浮き彫りになった。本プロジェクトをめぐる活動は、協働的な活動であり、「(第二言語) 学習」に示唆を与える可能性を秘めていると思われる。

ความเป็นไปได้ของการเรียนรู้ใน “Video-letter Project”

OHASHI Yuki

ภาควิชาภาษาญี่ปุ่นคณะศิลปศาสตรมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ได้จัดทำโครงการ “Video-letter Project” ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของวิชาการฟังและการสนทนาภาษาญี่ปุ่นของนักศึกษาปีที่3 เนื้อหากิจกรรมของ “Video-letter Project” คือการบันทึกวีดิโอกิจกรรมที่ใช้ภาษาญี่ปุ่นของนักศึกษาในการแนะนำพาชมเมืองหรือมหาวิทยาลัยและกล่าวฝากข้อความส่งไปแลกเปลี่ยนกับมหาวิทยาลัยต่างประเทศ โครงการนี้มุ่งหมายให้นักศึกษาได้มีโอกาสใช้ภาษาญี่ปุ่นในฐานะที่เป็นเครื่องมือสื่อสารในสถานการณ์ที่ต้องสื่อสารกับผู้ที่ไม่ได้ใช้ภาษาญี่ปุ่นเป็นภาษาแม่

งานวิจัยนี้ได้ทำการศึกษาวิเคราะห์ความเป็นไปได้ของการเรียนรู้ที่แฝงอยู่ในโครงการดังกล่าว กล่าวโดยสรุป กิจกรรมในโครงการนี้เป็นกิจกรรมกลุ่มเชิงความร่วมมือ และจากการศึกษาพบความเด่นชัดของการเรียนรู้เชิงสังคม 3 ข้อ กล่าวคือ “การเสริมสร้างการเรียนรู้เชิงความร่วมมือ” “การสร้างกลุ่มเรียนรู้” และ “การเรียนรู้ที่อยู่ในตัวโครงการ” โครงการนี้ได้ชี้ให้เห็นแง่มุมใหม่ของ “การเรียนรู้ (ภาษาที่สอง)”

タイ人学習者はどのようにひらがなを覚えているか

千葉真人

本稿では、タイ人学習者がどのようにひらがなを覚えているか調査した結果について報告する。初級学習者 67 名を対象に、ひらがな 46 文字についてどのようなひらがな記憶法を持っているか調査した。

その結果、①多くの学習者が何らかのひらがな記憶法を持っており、これらがなかなかひらがなを覚えられない学習者の手助けになる可能性がある、②画数が少ないひらがなの方が記憶法を持ちやすい、③記憶法の中には字形が崩れる原因になっているものもあるので、教師は指導の際に注意が必要である、という 3 点が明らかになった。

ผลการสำรวจเกี่ยวกับวิธีการจำอักษรฮิรางานะของผู้เรียนชาวไทย

CHIBA Masahito

รายงานฉบับนี้เป็นการรายงานผลการสำรวจเกี่ยวกับวิธีการจำอักษรฮิรางานะ 46 ตัวของผู้เรียนชาวไทย โดยได้ทำการแบบสอบถามผู้เรียนชั้นต้นจำนวน 67 คน

จากผลการสำรวจพบว่า

1. ผู้เรียนส่วนใหญ่มีวิธีการจำอักษรฮิรางานะอย่างใดอย่างหนึ่งของตนเอง ซึ่งมีความเป็นไปได้ว่าวิธีการจำเหล่านี้สามารถช่วยผู้เรียนที่มีปัญหาในการจำอักษรฮิรางานะได้
2. อักษรฮิรางานะที่มีจำนวนเส้นน้อยจะจำง่ายกว่า
3. เนื่องจากมีวิธีการจำบางประการ ทำให้เขียนอักษรฮิรางานะไม่ได้สัดส่วน ผู้สอนจึงควรที่จะชี้แนะให้ผู้เรียนระมัดระวังจุดนี้

思考を言語化する教室活動 — 「総合活動型日本語教育」のタイでの実践 —

松井孝浩

本稿は早稲田大学日本語教育研究科細川英雄先生が提唱する「総合活動型日本語教育」のタイにおける実践報告である。筆者が勤務する大学の4年生の聴解・会話授業において、日本語科学生と当大学の日本人留学生在がレポートを書く過程でのインターアクションを通じて、4技能の向上と文化リテラシーの育成を目指すという活動を実施した。

学生にとってなじみのない授業形式で戸惑いもあったが、いろいろな人の考えを聞くことができてよかったという意見があった。また担当者にとっても初めての実践であり、学生への活動についての説明の方法、活動中のタイ語の使用、非日本語環境での文化リテラシーの育成、評価の方法、BBSの活用など多くの課題が残されたが、今後もさらに改善を重ね、「総合活動型日本語教育」を続けていきたい。

กิจกรรมในห้องเรียนที่เปลี่ยนความคิดเป็นภาษา

– การปฏิบัติจริงที่ประเทศไทยของการศึกษาภาษาญี่ปุ่นแบบรวมกิจกรรมทั้งหมดเข้าด้วยกัน –

MATSUI Takahiro

รายงานการปฏิบัติจริงในประเทศไทยเกี่ยวกับ “การศึกษาภาษาญี่ปุ่นแบบรวมกิจกรรมทั้งหมดเข้าด้วยกัน” ที่เสนอโดย ศาสตราจารย์โฮะโชะคะวะ ฮิเดะโอะ แห่งภาควิชาการศึกษาภาษาญี่ปุ่น มหาวิทยาลัยวาเซดะ ผู้เขียนมีวัตถุประสงค์ที่จะปลูกฝังความรู้เรื่องวัฒนธรรมและพัฒนาทักษะทั้งสี่ด้านให้สูงขึ้น จึงได้จัดกิจกรรมในห้องเรียนวิชาการฟัง-การพูดภาษาญี่ปุ่นของนิสิตชั้นปีที่4 ในมหาวิทยาลัยที่กำลังสอนอยู่ โดยใช้กระบวนการสื่อสารแบบถาม-ตอบในการเขียนเรียงความระหว่างนิสิตวิชาเอกภาษาญี่ปุ่นกับนิสิตชาวญี่ปุ่นที่กำลังศึกษาอยู่ในมหาวิทยาลัย

แม้ผู้เรียนจะรู้สึกสับสนกับรูปแบบการเรียนการสอนที่ไม่คุ้นเคย แต่มีความเห็นว่าการได้สอบถามความคิดเห็นจากบุคคลต่างๆ เป็นเรื่องที่ดี และเป็นครั้งแรกของผู้สอนที่ใช้วิธีการนี้ จึงยังมีปัญหาในการอธิบายกิจกรรมให้ผู้เรียนทราบ การใช้ภาษาไทยในระหว่างทำกิจกรรม การปลูกฝังความรู้เรื่องวัฒนธรรมที่ไม่ได้อยู่ในบริบทแวดล้อมด้วยภาษาญี่ปุ่น การประเมินผล การใช้กระดานถามตอบในเว็บบอร์ด ซึ่งจะได้ปรับปรุงแก้ไข “การศึกษาภาษาญี่ปุ่นแบบรวมกิจกรรมทั้งหมดเข้าด้วยกัน” ในคราวต่อไป

日本人協力者を招いた日本語活動 —日本語主専攻の学生による観光実習ツアーを例として—

村木佳子

近年、タイの日本語教育においてビジターセッションやホームステイ、観光実習ツアーなど、学習リソースとして日本人協力者を授業に取り込んだ活動が見られる。また、海外での日本語教育活動において教師以外の日本人と接することの重要性が指摘されている。本稿は、著者が勤めているシラパコーン大学の日本語主専攻・副専攻4年生後期の選択科目「観光の日本語」の一環として、日本人協力者を招いて実施した「ナコンパトム観光実習ツアー」についての報告である。

この実習を通して、学生はガイドとしての経験をするというだけでなく、日本人と一緒に一日を行動するという体験、そして自分の日本語の力を再確認することができた。また、筆者は日本人協力者には日本人教師とは別の役割があり、日本人協力者を招いた日本語活動には意義があるということ再認識した。

กิจกรรมภาษาญี่ปุ่นที่เชิญผู้เข้าร่วมชาวญี่ปุ่น - กรณีศึกษาการปฏิบัติการทัวร์ของนักศึกษาวิชาเอกภาษาญี่ปุ่น -

MURAKI Yoshiko

ในปัจจุบัน การศึกษาภาษาญี่ปุ่นมีกิจกรรมในช่วงโมเรียนที่เชิญผู้เข้าร่วมชาวญี่ปุ่นในฐานะที่เป็น Learning resource เช่น visitor session โฮมสเตย์ และปฏิบัติการทัวร์ เป็นต้น นอกจากนี้กิจกรรมการศึกษาภาษาญี่ปุ่นในต่างประเทศยังชี้ให้เห็นถึงความสำคัญของการที่สัมพันธ์กับคนญี่ปุ่นนอกจากผู้สอน รายงานนี้เป็นรายงานเกี่ยวกับการปฏิบัติการท่องเที่ยว นครปฐมซึ่งเชิญผู้เข้าร่วมชาวญี่ปุ่นในรายวิชา “ภาษาญี่ปุ่นเพื่อการท่องเที่ยว” ซึ่งเป็นวิชาเลือกของนักศึกษาวิชาเอกและวิชาโทภาษาญี่ปุ่นชั้นปี4 เทอมปลายของมหาวิทยาลัยศิลปากร

การปฏิบัติการครั้งนี้ นักศึกษาไม่เพียงแต่ได้ประสบการณ์ในการฝึกภาคสนามแล้วยังได้ประสบการณ์ในการทำกิจกรรมร่วมกับชาวญี่ปุ่นในวันหนึ่งและได้ฝึกภาษาญี่ปุ่นของตนเอง นอกจากนี้ ปฏิบัติการที่เชิญชาวญี่ปุ่นเข้าร่วมนี้ยังมีคุณประโยชน์ในด้านของบทบาทของผู้เข้าร่วมชาวญี่ปุ่นที่แตกต่างกับบทบาทของผู้สอน

仏暦 2545 年 (2002) タイ義務教育法
—日本語全訳—

海老原智治

本稿は、本紀要に掲載の拙稿「仏暦 2543 年 (1999) タイ国家教育法及び仏暦 2545 年 (2001) タイ国家教育法第 2 版 —前半の日本語訳—」冒頭及び同稿要旨に記したのと同様の目的と理由から、現在適用の「仏暦 2545 年 (2002) 義務教育法」の、前文を除いた日本語全訳を公開するものである。

พระราชบัญญัติการศึกษาภาคบังคับ พ.ศ. ๒๕๔๕
– การแปลทั้งฉบับเป็นภาษาญี่ปุ่น –

EBIHARA Tomoharu

บทความนี้ ใช้เพื่อการเผยแพร่พระราชบัญญัติการศึกษาภาคบังคับ พ.ศ. ๒๕๔๕ ทั้งหมด ฉบับภาษาญี่ปุ่น (ยกเว้น
บทนำ) ตามเหตุผลและจุดมุ่งหมายเดียวกับที่ผู้แปลระบุไว้ในคำนำและบทคัดย่อของ “พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ
พ.ศ. ๒๕๔๒ และ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ ๒ พ.ศ. ๒๕๔๕” ซึ่งลงในวารสารฉบับนี้

仏暦 2543 年 (1999) タイ国家教育法 及び 仏暦 2545 年 (2001)

タイ国家教育法第 2 版—前半の日本語訳—

海老原智治

本稿は、タイの日本人日本語教師の実務参考資料となることを意図して、2006 年現在適用され、タイの教育制度の根拠である「仏暦 2543 年 (1999) タイ国家教育法」及び「仏暦 2545 年 (2001)」タイ国家教育法第二版」の日本語訳を、紙幅が許す範囲（前半）で公開することを目的とする。筆者は、日本語教育に高い専門性を備え、タイで指導的な役割を果たす日本人教師がタイのシステムの中で一層活躍して行くための基礎整備として、日本語教育をめぐるタイの教育制度に関する基礎資料を体系だてて訳出し、高い公開性の下に容易に参照できる体制を整えておくことが有用であると考えている。今後、指導的な日本人教師が教育機関と地域で担う指導的役割がより増加してゆくと考えられ、運営（コース・部門・機関・教師団体等）上の役割も担うことが予想されるが、そこではタイの教育制度の基礎知識はきわめて重要であると考えられたためである。

筆者の訳の発表は、このような考えに基づく資料翻訳の試みの一つである。

" พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ และ
พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ ๒ พ.ศ. ๒๕๔๕ "
- การแปลครั้งฉบับส่วนหน้าเป็นภาษาญี่ปุ่น -

EBIHARA Tomoharu

บทความนี้ ใช้เพื่อการเผยแพร่พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ฉบับแปลภาษาญี่ปุ่น (เฉพาะครึ่งฉบับส่วนหน้า) โดยมุ่งให้เป็นข้อมูลอ้างอิงเพื่อการปฏิบัติงานการสอนของอาจารย์ชาวญี่ปุ่นที่สอนภาษาญี่ปุ่นในประเทศไทย ผู้แปลมีความคิดเห็นว่า การแปลข้อมูลหลักเกี่ยวกับระบบการศึกษาของประเทศไทยให้เป็นภาษาญี่ปุ่นอย่างเป็นระบบระเบียบ สามารถอ้างอิงได้ ทำให้เกิดความสะดวก และเป็นประโยชน์อย่างยิ่ง เพื่อส่งเสริมให้อาจารย์ชาวญี่ปุ่น โดยเฉพาะอย่างยิ่ง กลุ่มที่มีความรู้ความสามารถเฉพาะทางที่จะสามารถช่วยพัฒนาการศึกษาด้านญี่ปุ่นศึกษาในประเทศไทย ให้สามารถเข้าใจเกี่ยวกับระบบการศึกษาไทยได้อย่างลึกซึ้ง ช่วยให้สามารถทำหน้าที่บทบาทในด้านการบริหาร ด้านเกี่ยวกับหลักสูตร ฯลฯ ได้อย่างถูกต้อง และสอดคล้องกับระบบการศึกษาของไทยได้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

1939 年バンコック日本語学校発行の「日本語のしをり」
—タイ国日本語教育史の資料として—

北村武士

筆者はウォラウト・チラソンバット氏とともに昭和 10 年代のタイでの日本語教育の実態を調査しており、少しずつではあるがその解明が進んでいる。今回は日本国内に保存されている資料の紹介を行う。資料は 1938 (昭和 13・仏歴 2483) 年に開校したバンコック日本語学校で発行された手書き謄写版印刷の週刊日本語学習新聞「日本語のしをり」である。25 回の発行が記録されている 25 号分のうち現在保存されているのは 9 号分 (9 枚) である。今回はこれらの 9 枚の「日本語のしをり」の翻刻である。

นิสงโกะชิโอะริ “แนะนำภาษาญี่ปุ่น” ผลิตโดยโรงเรียนภาษาญี่ปุ่นกรุงเทพฯ ประจำปี 2482
– ข้อมูลประวัติการศึกษาภาษาญี่ปุ่นในประเทศไทย –

KITAMURA Takeshi

ผู้เขียน และวรุฒิ จิราสมบัติ ได้สำรวจสภาพการศึกษาภาษาญี่ปุ่นในช่วงทศวรรษที่ 10 ของสมัยโชวะ และเข้าใจสภาพมากขึ้นเรื่อยๆ แม้จะคืบหน้าไปที่ละเล็กละน้อย ครั้งนี้จะแนะนำเอกสารที่เก็บรักษาไว้ที่ประเทศญี่ปุ่น เอกสารนี้คือ “นิสงโกะชิโอะริ” หนังสือพิมพ์รายสัปดาห์สอนภาษาญี่ปุ่นเขียนด้วยมือและอัดโรเนียวผลิตโดยโรงเรียนภาษาญี่ปุ่นกรุงเทพฯ ที่ตั้งขึ้นเมื่อปี 1938 (โชวะที่ 13 ตรงกับปีพ.ศ. 2481) ปัจจุบันมีเก็บรักษาไว้ 9 ฉบับ (9 แผ่น) จากจำนวน 25 ฉบับที่ผลิตขึ้น 25 ครั้ง งานครั้งนี้เป็นการพิมพ์ “นิสงโกะชิโอะริ” 9 แผ่น ขึ้นมาใหม่

中等教育用日本語教科書『あきこと友だち』教師アンケートの結果報告

Prapa SANGTHONGSUK

八田直美

国際交流基金バンコク日本文化センターでは、2004年に完成した中等教育用日本語教科書『あきこと友だち』について、高校教師を対象に教科書の使用状況と感想に関するアンケート調査を実施し、タイ人教師112名と日本人教師28名から回答を得た。その結果、この教科書は、タイを場面として設定し、高校生の日常生活の話題を取り上げていること、会話を中心とした運用力向上のための練習や付属教材がそろっていることなどからおおむね好評を得ていることがわかった。一方、音声テープの使いにくさや大学入試への対応の不安、日本語版の必要性などの問題点や改善点の指摘があった。これらを受けて最後に、当センターが計画している教科書の改訂と副教材開発、研修など使用者に対する広報と情報交流の場の設置などについて述べる。

รายงานผลการสำรวจแบบสอบถามการใช้ตำรา 『あきこと友だち』 ในระดับมัธยมศึกษา

ประภา แสงทองสุข

HATTA Naomi

เจแปนฟาวนด์ชันได้ผลิตตำรา 『あきこと友だち』 ขึ้นใช้ในโรงเรียนมัธยมศึกษาในปี 2004 และทำการสำรวจความคิดเห็นเกี่ยวกับการใช้ตำรา ซึ่งมีผู้ตอบแบบสอบถามกลับจำนวน 140 คน เป็นอาจารย์ชาวไทย 112 คน อาจารย์ชาวญี่ปุ่น 28 คน จากผลการสำรวจพบว่า ส่วนใหญ่อาจารย์ผู้ใช้พึงพอใจ เนื่องจากเป็นตำราที่เน้นการสื่อสาร เนื้อเรื่องเป็นเรื่องใกล้ตัวนักเรียน เป็นสถานการณ์ที่เกิดขึ้นในเมืองไทยและมีสื่อการสอนครบ แต่มีความคิดเห็นอีกส่วนหนึ่งที่ยังกังวลว่าเนื้อหาตำราจะครอบคลุมข้อสอบเอ็นทรานซ์หรือไม่ นอกจากนี้ยังได้มีการชี้แนะจุดที่ควรปรับปรุง อาทิ ควรเปลี่ยนเทปเป็นซีดีเพื่อความสะดวกในการใช้ ควรแปลข้อความภาษาไทยที่ปรากฏในตำราให้กับอาจารย์ชาวญี่ปุ่น ทางเจแปนฟาวนด์ชันได้นำข้อมูลที่ได้รับจากการสอบถามครั้งนี้ไปวางแผนการปรับปรุงตำรา ผลิตสื่อเสริม และสร้างเวทีแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับการเรียนการสอนโดยผ่านคอร์สอบรม

タイ国日本語教育研究会 18 年の変遷と現在の活動報告

深澤伸子・中井雅也・高橋宏典・大谷世津子

タイ国日本語教育研究会は今年で 19 年目を迎える。しかし発足当時を知る者は会員の中にもほとんどおらず、運営委員でさえ会の変遷を知らない。今後の活動を考える上でも今までの活動の変遷をまとめてみる必要があると考えた。会の変遷の歴史はタイの日本語教育の変遷と深く関わり、タイの日本語教育史の一面でもあるだろう。この 18 年間研究会の果たしてきた役割の一つが日本語教育に関わる様々な人々のネットワークの構築だったと思う。そしてここ数年近隣国からの参加も増え、さらに広いネットワークの構築に貢献できる可能性も見えてきている。

また定例活動である月例会の参加者が変わって来たという印象はあるものの印象止まりであった。そこでどんな人が参加しているのか、参加者の実態を知りたいと思いアンケートをとった。

本稿は発足以来のタイ国日本語教育研究会の歴史を概観し、アンケートの結果と合わせて 2005 年度の活動を中心に現在の活動を報告するものである。

รายงานเปลี่ยนแปลงตลอดระยะเวลา 18 ปี และการดำเนินงานในปัจจุบัน ของกลุ่มศึกษาภาษาญี่ปุ่นแห่งประเทศไทย

FUKAZAWA Shinko, NAKAI Masaya
TAKAHASHI Hironori, OTANI Setsuko

กลุ่มศึกษาภาษาญี่ปุ่นแห่งประเทศไทยกำลังก้าวเข้าสู่ปีที่ 19 ทว่ามีสมาชิกจำนวนไม่มากที่ทราบถึงประวัติช่วงก่อตั้งกลุ่ม และแม้แต่คณะกรรมการบริหารกลุ่มเองยังไม่ทราบถึงการเปลี่ยนแปลงของกลุ่ม ดังนั้นเมื่อคำนึงถึงการดำเนินงานต่อไปข้างหน้าแล้ว จึงเห็นว่า ควรจะมีการสรุปการดำเนินงานและการเปลี่ยนแปลงของกลุ่มจนถึงปัจจุบัน ประวัติการเปลี่ยนแปลงของกลุ่มนั้น มีความสัมพันธ์อย่างลึกซึ้งกับการเปลี่ยนแปลงการศึกษาภาษาญี่ปุ่นในประเทศไทย และอาจถือได้ว่าเป็นอีกด้านหนึ่งของประวัติการศึกษาภาษาญี่ปุ่นของประเทศไทย หน้าที่สำคัญอีกประการหนึ่งที่กลุ่มศึกษาภาษาญี่ปุ่นได้ดำเนินการมาตลอด 18 ปีก็คือ การสร้างเครือข่ายระหว่างผู้ที่มีความเกี่ยวข้องกับภาษาญี่ปุ่นจากหลากหลายสาขา และไม่กี่ปีที่ผ่านมามีประเทศเพื่อนบ้านได้ขอเข้าร่วมเป็นหนึ่งในเครือข่าย และยังเห็นความเป็นไปได้ที่จะสร้างเครือข่ายได้กว้างไกลมากขึ้น

สิ่งหนึ่งที่เป็นที่น่าสังเกต ก็คือ ผู้เข้าร่วมการสัมมนาประจำเดือนอันเป็นกิจกรรมของกลุ่มนั้นมีการเปลี่ยนแปลงไป ในจุดนี้ได้ดำเนินการสำรวจด้วยแบบสอบถาม เพื่อสำรวจคุณสมบัติของผู้เข้าร่วมกิจกรรมว่าเป็นบุคคลแบบใดบ้าง

รายงานฉบับนี้เกิดขึ้นโดยมองถึงประวัติของกลุ่มศึกษาภาษาญี่ปุ่นในประเทศไทยตั้งแต่การก่อตั้ง และรายงานกิจกรรมในปัจจุบัน โดยใช้กิจกรรมในปีค.ศ. 2005 เป็นหลัก และนำไปพิจารณาพร้อมกับแบบสอบถามที่กล่าวไว้ข้างต้น

バンコク日本文化センター一般講座の変遷と再検討 — タイの日本語教育における位置付けと役割 —

大竹啓司・熊野七絵

現在国際交流基金では基金ブランドとしての一定の「スタンダード」や「モデル」を提供するという「モデル化構想」の一つとして、海外事務所におけるモデル日本語講座開設を検討している。このようなモデル講座化の方針を受け、バンコク日本文化センターで行われている一般成人学習者を対象とした日本語講座（一般講座）についても内容、運営について再検討を始めることとなった。本稿ではセンター開設当初から実施されてきた一般講座のこれまでの歩みをタイの日本語教育事情や経済・政治事情などの変遷から振り返るとともに、一般講座の再検討にあたっての他機関調査、講座内容の整理・充実、運営の効率化への取り組みを報告し、タイの日本語教育における一般講座の位置付けと役割について考察した。

การเปลี่ยนแปลงและการทบทวนวิเคราะห์คอร์สภาษาญี่ปุ่นสำหรับบุคคลทั่วไป
ของเจแปนฟาวน์เดชั่นกรุงเทพฯ - หน้าที่และบทบาทในวงการศึกษารัฐบาลญี่ปุ่นของประเทศไทย -

OTAKE Keiji, KUMANO Nanae

ปัจจุบันเจแปนฟาวน์เดชั่นกำลังพิจารณาจัดทำ “คอร์สดั้งแบบ” ให้เป็นแบบอย่างที่มีมาตรฐาน ภายใต้แบรนด์เนมของเจแปนฟาวน์เดชั่นในสำนักงานต่างประเทศ จากการที่รับนโยบายให้ปรับเปลี่ยนคอร์สเป็นคอร์สดั้งแบบเช่นนี้ จึงทำให้ทางคอร์สภาษาญี่ปุ่นสำหรับบุคคลทั่วไปที่ทางเจแปนฟาวน์เดชั่น กรุงเทพฯ เป็นผู้จัด ต้องหันกลับมาทบทวนวิเคราะห์เนื้อหาและการจัดคอร์ส ในบทความนี้จะนำเสนอเรื่องการทบทวนคอร์สที่ทางสำนักงานกรุงเทพฯ จัดผ่านมามากตั้งแต่เริ่มแรกจนถึงปัจจุบัน โดยพิจารณาจากการเปลี่ยนแปลงของสภาพการศึกษารัฐบาลญี่ปุ่นในประเทศไทยและการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจการเมือง พร้อมกับการรายงานการสำรวจสภาพการเรียนการสอนของสถาบันต่างๆ อีกทั้งยังกล่าวถึงการปรับเปลี่ยนทางด้านเนื้อหาและการจัดการคอร์สของเจแปนฟาวน์เดชั่นเพื่อให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

นอกจากนี้ จะศึกษาและวิเคราะห์หน้าที่และบทบาทในวงการ ศึกษาภาษาญี่ปุ่นของประเทศไทยอีกด้วย

日本語聴解学習におけるリスニング・ストラテジーについての考察

古川裕子

音韻認識は、どのような学習方法で喚起されるか。音韻認識と音声符号化を意識した授業、つまり、音読を中心とした文型練習や、会話のテープを聞きながら、穴あきのスクリプトに言葉を埋めていくという基本練習は音韻認識と音声符号化の能力の向上に効果的かと思われる。また、音韻認識と音声符号化の能力が向上するとリスニング・ストラテジーが形成され、三者が互いに結びついて相乗効果がもたらされるとすれば、リスニング・ストラテジーの獲得は、聴解能力向上の一因であると言えるのではないだろうか。

Listening Strategy in Japanese Language Learning

FURUKAWA Yuko

What is the most effective learning method for phonological awareness and phonetic coding? The following practices, that is, doing pattern practices and filling blanks in the incomplete script by listening conversation tape, seem to be useful for enhancing phonological awareness and phonetic coding. The enhancement of phonological awareness and phonetic coding would enable development of listening strategy. Moreover, there is synergy between the three; phonological awareness, phonetic coding, and listening strategy. Therefore, listening strategy must be one of the dominant factors in acquiring listening and reading comprehension for Japanese language learning.

現代における慣用句の研究 —タイの学生のための慣用句辞典の作成—

Nida LARPSRISAWAD

どの言語でも、日常会話や文章表現の中で、多くの慣用句が使用されており、それは生き生きとした簡潔な表現形式として人の目を引く。また、現代では、日本語の慣用句辞典は少なくないのであるが、タイの学生のために、分かりやすい慣用句辞典は見られない。そこで、タイの学生のために、分かりやすい慣用句辞典を作成することにした。基本的には初心者のためでなく、上級者のためのものである。慣用句をよく知れば、日本人の話や文章を十分に理解できなかったり、とんでもない誤解をしたりすることが少なくなるであろう。本稿では、項目の選択に当たっては、宮地裕(1982)『慣用句の意味と用法』の「常用慣用句一覧」を基本として、現代の国語辞典などと比べ、現代もよく用いられている慣用句がいくつかあるか、あるいは使われていない慣用句がどのくらいあるかなどを検討した。本稿では、調べた結果を示した慣用句(使用回数が多いもの)に絞った。それらの意味用法を分かりやすく説明することについては今後の課題である。

การผลิตพจนานุกรมสำนวนญี่ปุ่นสำหรับผู้เรียนชาวไทย

นิดา ลาภศรีสวัสดิ์

ภาษาแต่ละภาษาไม่ว่าจะเป็นภาษาพูดหรือภาษาเขียนก็ตาม เรามักจะพบว่ามีการใช้สำนวนกันอย่างแพร่หลาย สำนวนในที่นี้หมายถึง Kanyouku สำนวนจึงมีส่วนช่วยให้ภาษาในแต่ละภาษามีความกระชับคมคาย ไพเราะสละสลวย ทำให้การสื่อสารเกิดความเข้าใจได้อย่างลึกซึ้งและชัดเจน แสดงถึงภูมิปัญญาของผู้พูดและผู้ฟังอีกด้วย แต่ทว่าหนังสือดังกล่าวเราแทบจะไม่มีโอกาสได้พบเห็นตามร้านหนังสือทั่วไปในเมืองไทย หนังสือที่เกี่ยวกับสำนวนญี่ปุ่นสำหรับผู้เรียนชาวไทยในเมืองไทยนั้นนับว่ามีอยู่น้อยมาก ทั้งๆ ที่สำนวนญี่ปุ่นมีความสำคัญในการสื่อสารเป็นอย่างยิ่ง ผู้เขียนจึงคิดว่า เพื่อที่จะผลิตพจนานุกรมสำนวนญี่ปุ่นสำหรับผู้เรียนชาวไทยขึ้น เพื่อเป็นการเพิ่มพูนตำราหรือหนังสือที่เกี่ยวข้องกับภาษาญี่ปุ่นสำหรับผู้เรียนชาวไทยให้มีมากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งการผลิตพจนานุกรมสำหรับผู้เรียนชั้นสูง เนื่องจากปัจจุบันหนังสือที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนภาษาญี่ปุ่นได้มุ่งเน้นสำหรับผู้เรียนชั้นต้นเป็นส่วนใหญ่ ทำให้ขาดสื่อเพื่อการเรียนรู้ในระดับสูง

タイの衛星放送による日本語授業の利用促進のために

宮岸哲也

ホアヒンにあるワンクライカンウォン学校の日本語授業は、通信衛星によりタイ全土と近隣諸国に配信されている。この授業の目的は、教師が不足する遠隔地において、都市と同等の日本語教育を提供することにあるが、現在、この授業を定期的かつ組織的に受信している学校はない。拙論では、このような状況の改善のために、①組織作り、②カリキュラムの見直し、③モデル受信教室の設置、④調査・研究、⑤人材育成、⑥情報発信の包括的な施策を提言する。

The Promotion of Using the Japanese Language Class Broadcasted via Satellite in Thailand

MIYAGISHI Tetsuya

The teaching program of Japanese language class held in Wangklaikangwon School in Hua Hin has been broadcasted in the whole Thailand and nearby countries via communication satellite. The purpose of the class is to supply the program as high quality as that held in city area to the remote places where Japanese teachers are insufficiently arranged. However, there is not any school which uses the broadcasted program periodically and systematically at the present time. In order to improve such an undesirable condition, this paper suggests the inclusive measures of 1) making a proper organization, 2) reconsidering the present curriculum, 3) making model classrooms at remote sites, 4) arranging suitable investigation and research, 5) training teachers and facilitators, and 6) dispatching useful information.

日系企業（製造業）における日本語需要調査

池田 隆

ウボンラチャタニ大学では、2006 年度より日本語主専攻が開設される。

学生は卒業後、日系企業で通訳としての就職を希望する傾向にあるが、日系企業とはいえ、日本語よりも英語の需要が高いことはよく言われていることである。

そこで、ビジネス日本語に関する基礎データ収集、日本語通訳と英語通訳の需要差の確認等を目的として、日系企業（製造業）の日本語需要を調査した。

日本語の通訳に関して 15 社に聞き取り調査を行った結果、必要であるという回答は 20%の 3 社であった。

การสำรวจความต้องการด้านภาษาญี่ปุ่นในตลาดองค์กรธุรกิจญี่ปุ่น (อุตสาหกรรมการผลิต)

IKEDA Takashi

นับตั้งแต่ปีการศึกษา 2549 เป็นต้นไป มหาวิทยาลัยอุบลราชธานีจะเริ่มเปิดสอนหลักสูตรวิชาเอกภาษาญี่ปุ่นขึ้น โดยในส่วนของนักศึกษาต่างก็มีความสนใจที่จะทำงานล่ามในบริษัทญี่ปุ่นภายหลังจากจบการศึกษา แต่เป็นที่ทราบกันดีว่าแม้ในองค์กรธุรกิจญี่ปุ่นก็ตาม ความต้องการผู้ที่มีความรู้ความสามารถในด้านภาษาอังกฤษนั้นมีสูงกว่าเมื่อเทียบกับภาษาญี่ปุ่น

จากประเด็นดังกล่าว ผู้วิจัยจึงได้ทำการสำรวจความต้องการด้านตลาดแรงงานภาษาญี่ปุ่นในองค์กรธุรกิจญี่ปุ่น (อุตสาหกรรมการผลิต) ขึ้น โดยมุ่งศึกษาความแตกต่างด้านความต้องการของตลาดแรงงานล่ามภาษาอังกฤษและภาษาญี่ปุ่น และทำการรวบรวมข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับภาษาญี่ปุ่นในเชิงธุรกิจขึ้น

ผลจากการสำรวจข้อมูลตามความเป็นจริงพบว่ามีจำนวน 3 บริษัทที่ต้องการล่ามภาษาญี่ปุ่นซึ่งคิดเป็น 20 เปอร์เซ็นต์ของกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้นจำนวน 15 บริษัท

流暢さを養うための教室活動についての一考察 ー初級から中級への話す力ー

藤井明子

流暢さを養う練習がうまく機能しない場合、その活動のために必要な準備を行っているか、その活動中何をすべきか、学習者は理解しているか、トピックは学習者が興味を持って活動できるものか等、考えるべき点があるが、基礎的な文法と語彙の知識が定着しているかどうかとも忘れてはならない点である。ここでいう基礎的な文法知識と語彙というのは、その知識を基に言語産出ができる基礎知識のことを指す。話すときには、何を話すか考え、文型や語彙を選択し、発話するということを瞬時に行っていかなければ、コミュニケーションは成り立たない。そのような言語産出に役立つ基礎知識が基盤になれば、流暢さを養うことはできない。

言語産出に役立つ知識を身に付けさせ、その応用としての閉じたタスク、タスクを行わせると言っても、授業がその順番に組み立てられるということではない。それらの教室活動をさまざまに組み合わせて授業計画は立てられなければならない。そして、文法と語彙のレベルを徐々に上げながら、常に復習を含んでスパイラル型で学習は進んでいくべきである。

A note about classroom activities for fluency

FUJII Akiko

When a teacher finds that a fluency activity does not work well in class, they should think about what they have prepared for the activity, what they have explained about the activity to students, if the topic interests the students etc. I should add that a student must have learnt basic knowledge of grammar and vocabulary. A basic knowledge of grammar and vocabulary here means that a student is able to produce sentences in the target language using the knowledge they possess. When you speak, you should think about what to speak, choose the correct grammar and vocabulary and speak. Since you should perform those processes instantaneously, you must have fluency to pick information up from the basic knowledge of grammar and vocabulary.

Although a teacher teaches a basic knowledge of grammar and vocabulary, grammar practice activities and tasks, they should plan to teach those activities flexibly. They always consider teaching various activities in a lesson and reviewing what they have taught before. A teaching plan should develop in an upward spiral using various activities and reviewing.